

VASÁR NAP

EGYHÁZTÁRSADALMI KÉPES CSALÁDI LAP.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
TÓTHFALUSI JÓZSEF,
ev. ref. lelkész.
TÁRS SZERKESZTŐ:
PAÁL GUSZTÁV,
ev. ref. koll. tanár.

KIADJA:
Az Erdélyi Ref. Egyházkerület
„Egyházi Ertekezlete“

Megjelenik:
minden vasárnap egy iven.
ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.
Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill.

Karácsony angyala.

Felolvasatott a brassói egyház vallásos estélyén.

II.

Az igazi szülő fáradságot nem kimél, hogy gyermekeit előkészítse az életre. Nem is tudok elképzelni keresztyén öntudatos szülőt, a ki féltve gyermekeit az élet harczeitól, erre tanítaná őket: éljeteik önmagatoknak, csak a vagyonszerzésben találjátok életcélokat, ne tegyetek semmit, a minek anyagi hasznát magatokra nézve, előre nem látjátok. Ilyes világias elveket, szerető szülő gyermekének nem adhat; még, ha talán ő maga nem is tudná szívét távol tartani a világ kislelküségétől, önzésétől. És miért? Mert, Isten még a pogánynak is beirta szívébe a törvényt, hogy: csak az igazi erényes életnek lehet jutalma a boldogság. És éppen mivel e törvényt minden ember tudja, ellehet-e képzelni szülőt, ki ne akarná gyermekeinek boldogságát? Ennek dacára mégis sok szülő, nem neveli az igazi erényes keresztyén életfolytatásra gyermekeit, mert életpéldája ellene mond tanításainak. Az életpélda pedig, az élet elsőrendű tanító mestere

Azt a meleg érzést, a mely felajzlik karácsony este a szülők lelkében, ha az otthont igazán boldoggá és áldottá akarják tenni, ápolniok

kell az egész évben, az egész életen át. Egyenlő szeretettel kell szeretniök gyermekeiket és egyenlő igazsággal kell mérniök azoknak; akkor közöttük meg nem születik az irigység, másfelől a gőg és önteltség.

Ezekből is láthatjuk, hoey a szülőknek, nagy kötelességeik vannak családjaikkal szemben. Az irás is azt tanítja: a ki megfelejtkezik az ő magzatairól, alábbvaló a pogánynál.

De azután, ha az ember eleget tett családi elhivatásának, nem zárkozhat el, a társadalommal szembe tartozó kötelességeitől sem. E nemes irányu munkálkodásával, midőn egyfelől önmaga belső értéket növeli, másfelől példát ad gyermekeinek is arra, hogy az igaz ember nem élhet csak önmagának, hanem munkálkodnia kell Isten dicsőségére és embertársai javára is.

Milyen szépen példázza meg az apostoli kor, az emberszeretet felséges erényét. Az irás szerint, az atyafiak a szegényekről, betegekről gondoskodtak, egymás között nem perlekedtek és egyek voltak javaik közösségében.

Igaz, hogy később a kialakult római egyház, e szép életelvet megrontotta. Kasztrendszerre külön választotta a világ szerencséseit, a gazdagokat és ismét külön a világ szerencsétleneit, a koldusokat. És így a gazdagok kötelességévé tette, személyes üdvösségük feltételeként, a jó

Szerkesztőség és kiadóhivatal

hová a lapba szánt kéziratok
— reklamációk és —
előfizetési pénzek küldendők
— Maros-Vásárhely, —
Szentgyörgy utca 9. szám.
— ev. ref. lelkészi lakás. —

cselekedetet, a szerencsétlenekkel, a koldusokkal. Ezért a római egyház koldusok nélkül el nem képzelhető. Még ma is a Lázárok világa főként: Olasz, Spanyol és Bajorország.

Itten azonban, Krisztus által, a szeretet evangéliumát nem azért küldötte e világra, hogy a szegénységet megtartsuk a földön és ezzel érdemet szerezzünk magunknak a könyörületesség munkáival, az ég előtt.

A 15-ik század égbe kiáltó nyomora, ellent mond minden ilyen irányu tannak és felfogásnak. Ezért hozta meg a 16-ik század Isten akaratából, az újulásnak lelkét. E században ismét átrepült az égen, az urnak angyala, kezében az örök evangéliummal. És a kik megtértek az örök evangéliumhoz, megis értették, hogy: nincsen senkinek érdeme Isten előtt, mindnyájan kegyelemből vagyunk azok, a mik vagyunk. Azért valamint a jó fa, anélkül, hogy tudná, vagy vele dicsekedne, jó gyümölcsöt terem; úgy az igaz keresztyén ember is, csak jót teszen; mert másként cselekedni nem tud.

Oh, minő újulás lépett e világba. a midőn az előkerült evangéliumból, ismét megértette a megtértek serege, hogy: szegények mindég lesznek köztetek és a szegényeknek részét Isten, a gazdagoknál helyezte el. Tehát az evangélium szerint mindenünk a mink van Istené és ha mi mindeneket megcselekszünk is, nincsen dicsekedésünk az Úr előtt.

Az őskeresztyén emberszeretet erénye, így született újra, a reformáció által. Mindazon emberbaráti intézmények, a melyek a tudományok terjesztésében, a betegek ápolásában, szegények, özvegyek, árvák gondozásában az idők rendjén létesültek, a reformációnak köszönik eredetüket. Mert, a mi dicső reformátoraink azt tanították, a mit Isten kijelentett az ő szent fia által. És e kijelentés, mint isteni erő, megnyitotta a keresztyén országok képét, a hova csak az evangélium világossága behatolt. E világosság ereje még a római egyházra is hatott, meg kellett nyissa legalább annyira intézményeit, a mennyire kötött dogmái megengedik, ha élni akart.

És ha széttekintünk, az elmondottak után, akár a történelem, akár a közélet mezején, az tapasztaljuk, hogy mindég és mindenütt, azok

az ideális önzetlen nagylelkek voltak a világ nagy eseményeinek, megújulásnak munkásai, a kik az égi kijelentés szavára hallgatva, önmegtagadással harczoltak eszményekért.

Minket e földön legelső sorban az ember sorsa kell, hogy érdekeljen. Egész életünk, ha igaz keresztyének vagyunk, nemünk, fajunk boldogítására kell, hogy irányuljon.

Ezért a szegények ügyét, mint fontos társadalmi kérdést, az emberiség és hazánk javáért, szivünkön kell, hogy viseljük.

A nagy Kálvin, már megértette, hogy ha a szegénységet nem is lehet megszüntetni, de a koldus rendszert, nemünk e szégyen bélyegét, elkell törölni. Ezért ő Genfben a szegényekről, tanácsilag gondoskodott. Így történt azután, hogy a midőn egy római nunczius Genfben járt, csodálkozásának adott kifejezést a felett, hogy ott egyetlen koldussal sem találkozott. E kijelentés, Kálvin nagy lelkét, a lehangosabban dicséri. Tényleg Kálvin Krisztus lelkétől volt áthatva, ezért lett ő az emberiség egyik legnagyobb jóltevője.

Az embert felsegíteni, ez tökéletes emberi cselekedett, az alamizsna pedig az ember megalázása. Az alamizsna megszegyenítő volta mellett, el is rontja a szegényt. Általa a koldulás kereset forrássá lesz és így dolgoztalanná teszi, a különben talán munkabíró embert. A felsegítés azonban áldás, mert nyomorában jön segítségére nagyobb segedelemmel a szegénynek és rá vezeti, hogy életpályáját folytathassa. Az ingyenélő azután, mert alamizsna nincsen, ráutaltatik a munkára, a mi által a tolvajok és rablók nevelő-intézete lesz beszüntetve.

Igy áll elő azután, az igazi könyörület munkája, a midőn az aggok és a betegek, az árvák és a lelenczek, a men- és árvaházakban neveltetnek, illetve gondoztatnak. A hol ez történik, ott az evangéliumi társadalmi képe, egy jobb világnak derűjét tárja elénk. Midőn a társadalom és benne az egyesek megértik, hogy Isten tőlünk nem tömjént és mirhát követel, hanem irgalmas cselekedeteket, akkor jön el az igazi karácsony, mert akkor az égi Krisztus a maga dicsőségének tronját már felállította az emberi szivekben.

A művelt külföldi prot. államokban, az

ilyen irányu munka, már javában foly. Társadalom és állam együtt működnek a nagy cél diadalra vezetésén. Hazánkba, még csak a kezdet útján vagyunk, de a jelek után ítélve, hiszem, hogy itt is megújulnak rendre mindenek. A jel pedig az isteni kijelentés megnyilatkozásainak bizonyossága és ez arra oktat, hogy az evangelium rendre legyőzi e világnak hiába-valóságait.

De mint a külföldi példák is bizonyítják, nálunk is csak úgy remélhető a siker, ha az az egyházból indul ki. Krisztus kell, hogy a könnyörület munkájának szegelet köve legyen és nem a világ hiúsága. Szent lelkesedés nélkül a jóakarát szalmaláng; bár hamar lobbot vethet, de azután hamar is kialszik s lesz rémes sötétség ismét nyomdokán. Isten szeretete vezet csak igazi emberszeretetre. Mert a ki nem szereti Istent, a ki áld, miként segíthetné az embert, a ki sokszor fájóan bánt.

Azért felkell karoljuk egyházainkat, keresnünk kell az atyafiakkal való testvéri közösséget, hogy a mi hitünk cselédeinek megismerjük lelki életét, bajait, bánatát, hogy azután tudjunk ott öntudatosan segítői, a hol kell. Oh, a szentlélek mindenkinek kijelöli a jó cselekedetekre az ő helyét, csak hallgasson szavára. Társadalmi és közéletünk sebei kangosan kiálltanak és a szentlélek mindnyájunkat nógat: Mit állotok itt veszteg?

Ha felindulna minden gyülekezet, milyen volna a mi Kálvinista Sionunk! És milyen e sokat szenvedett haza képe!

Karoljuk fel azért buzgó igyekezettel, e mi Istentől adott egyházunkat, végezzük el helyesen egyháztársadalmi munkánkat, támogassuk nőegyletünket, akkor nyugodt lehet öntudatunk, hogy sokat tettünk már: Isten, ember és hazánk iránti kötelességeinkben. Sőt, a jótettek útja végtelen lévén: megjelentetnek nekünk, hogy egyebekben is mit kellessen cselekedjünk.

Ilyen érzelmekkel ünnepeljünk, akkor bizonyal megjelenik nekünk karácsony angyala. Akkor nem lesz többé közmondás, hogy: egy özvegy anya felnevelhet három gyermeket, de három gyermek sokszor nem tart el egy özvegy öreg anyát. Akkor eljön közénk Istennek ama

országa, midőn a szeretet lesz mindenekben minden.

Vegyük testvéreim komolyan keresztyén voltunkat, mert ettől függ ugy a magunk, mint szereteteink boldogsága, üdve.

Legyen azért mindnyájunk legszebb ünnepi ajándéka, mit a hívő lelkeknek angyal hoz le az égből: az isten fiúság boldogító öröme és az a tudat, hogy az Isten szeret minket.

Péchy Arpád
ev. ref. lelkész.

Krónika.

Klerikális izgatás a protestánsok ellen.

A „Magyar Szó“ írja: A Kassán megjelenő és a klerikális működéséről hirhedt dr. Fischer-Colbrie Ágost kassai r. kath. segédpüspöknek kiváló támogatásában is részesülő, sőt a karácsonyi számban tőle vezércikket is közlő „Felvidéki Szemle“ december 20-iki számának vezércikke újból fényesen bizonyítja, hogy mily elkeseredett dühvel vannak eltelve a Jezsuiták főnöksége alatt működő klerikálisok a protestáns honfitársuk ellen; s mennyire iparkodnak a katolikus világiakat arról meggyőzni, mily károsak a protestánsok a hazára.

Az említett vezércikk az abaujtornamegyei törvényhatósági választásokkal foglalkozik. Azzal kezdi, hogy e vármegyében irtóháboru folyik a kath. papság és a katolikus civilek ellen. Pedig — szerinte — nem különbös a katolikusokra az, hogy a vármegyei tisztviselők ellenségei-e, vagy barátai-e a kath. papságnak. A párbér, a köteles munkák, az egyházi épületek elkészítése, az iskolák, a gyermekek vallásáról adható megegyezések, a kegyuri stb a közigazgatási tisztviselők és a közgyűlés által ezeknek jó, vagy rosszindulata szerint a katolikusokra kedvezően vagy pedig kedvezőtlenül intéztetnek el. A megyék felirati joguk révén befolyhatnak a vallásügyi törvény hozatalába is; s például fölemeli, hogy „Wekerle a törvényhatóságok felirataival presszionálta a királyt a polgári házasság törvényjavaslatának jóváhagyására.“

Azt állítja a cikk, hogy a „protestáns testvérek“, ha kezökben volt ily esetekben a döntés sora, visszaéltek hatalmukkal s az ügyeket a más vallásuak iránti ellenszenvtől vezettetve intézték el. Föl is hozza mindjárt, hogy a vármegye egyik szolgabirája megakadályozni iparkodott azt, hogy a vegyes vallásu házassulók közt a katolikus fél javára előtte megegyezés köttessék.

A cikk szerint a vármegyei bizottságok összeállításánál már évck hosszú sora óta a kath. papság

— **A tengeren.** Ez képünk czime. Látva e képet, gondoljunk életünkre, mely hasonlatos a tengeren járó hajóhoz. Hol sima hullámokon, hol rettenetes viharokon át juthat el céljához. Boldogok csak akkor lehetünk, ha életünk hajójának kormányosa az Úr Jézus Krisztus.

Isten ígéje.

Lelkek megnyerése.

A ki már megismerte az Istennek nagy kegyelmét az Krisztusban, a többé nem önmagának él, hanem Istennek, s az Isten által elébe szabott feladatnak, hogy másokat is megnyerjen a Krisztusnak. A lelkek megnyerésének legelső és legfőbb eszköze az érettök való imádkozás. Istennek gyermeke nemcsak önmagáért imádkozik, hanem embertársaiért általában is és egyesekért is, a kiket az Úr különösen szívére helyezett. S imádkozik pedig hittel, mert tudja, hogy Isten meghallgatja az ő gyermekeinek buzgóságos könyörgését, s utat nyit előttük, hogy azoknak, a kikért imádkoznak, még más módon is segítségére lehessenek, hogy a tévelygés útvjáról megtérjenek. Jak. 5, 16—20. Módot nyújt nekik arra, hogy tévelygő felebarátjaiknak az ígét hirdessék, mert sokan vannak, a kik csupa tudatlanságból más uton keresik az üdvösséget, mint a melyet Isten számukra kijelölt, a kik talán nagy buzgósággal igyekeznek betölteni a tör-

vény cselekedeit, s a saját erejükből megigazulni, és nem tudják, hogy „a törvénynek vége a Krisztus“, hogy a benne való hit által kell nekünk üdvözölnünk. Róm. 10. rész. Engedjük át tehát magunkat teljesen a Krisztusnak, hogy Ő folyvást tisztithasson bennünket minden, még legtitkosabb és legkisebb bűneinktől is, igyekezzünk hit által magunkévá tenni mindazokat a kegyelmi ajándékokat, melyeket Ő nekünk följajnl, alázatosságot, engedelmességet, tisztaságot, örömet, hogy ezt látván a bűnösök, megtérjenek. 51. Zsolt. 8—15. Sohase feledjük azonban, hogy mi csak eszközök lehetünk az Ur kezében a lelkek megmentésére, de hogy a lelkeknek ujjászületését csak egyedül Ő viheti véghez. *Bizzunk tehát föltétlenül a Krisztusban*, s szavaikkal, cselekedeteinkkel, életünkkel, mutassunk folyvást Ő reá, vigyük Ő hozzá a lelkeket. Márk. 2, 1—5, Magunk számára semmi elismerést ne várjunk és el ne fogadjunk, hanem hirdessük folyvást, hogy „Megtaláljuk a Messiást“, és hívjunk mindenkit Ő hozzá „Jer és lásd meg.“ Ján. 1, 41—47. Bízassuk a lelkeket arra, hogy ők maguk tanulmányozzák az Ígét, maguk imádkozzanak, s így jöjjenek személyes összeköttetésbe az élő Megváltóval, mert ez a legbiztosabb útja a lelkek megnyerésének.

E számunk utolsó lévén ez esztendőben, szeretettel kérjük hátralékos előfizetőinket, hogy előfizetési kötelezettségeiknek postafordultával eleget tenni sziveskedjenek.

A közelgő új-esztendőre új előfizetést nyitunk s kérjük lapunk jóakaróit, hogy minél szélesebb körben terjesszék a „Vasárnapot“.

H i r e k.

Az első tanítványok.

János ev. 1., 35—51.

Arany mondás: Én vagyok az út, az igazság és az élet, senki nem mehet az Atyához, ha nem én általam, Ján. ev. 14., 6.

Oktató jegyzetek.

I. Jézus az út. János csak útmutató volt; Jézus maga az út. Ezt tapasztalhatták a tanítványok, kik őt követték. Ha ő hozzá megyünk és nála maradunk; úgy eljutunk hozzá, megyünk és nála maradunk, úgy eljutunk az Atyához. Ő ama létra, melyen az angyalok fel és alá szállnak, melyen a mi imádságaink feljutnak Isten trónjához, melyen mi magunk bemehetünk az örök boldogságba.

II. Jézus az igazság. Ő benne igaz lett miudaz, a mit a próféták a Messiásról irtak. Ezt az igazságot keresték a tanítványok s Jézusban meg is találták. De ezt csak az találja meg, a ki maga is igazságban, alnokság nélkül, őszinte szívvel keresi, mint Simon Péter, Filep, Nátánael. (V. ö. Ján. ev. 18., 37.) Ha mi is így keressük fel, akkor igaz szavát halljuk magunk felől, meglátjuk benne Isten igazságát, ki a bűnt megboszulja, de látjuk azt az igazságot is, melyet Isten nekünk tulajdonít, ha Jézusban hiszünk.

III. Jézus az élet. A ki Jézust nem keresi s meg nem találja, az a bűn halálában marad. Ő benne van az örök élet a mi számunkra, mely az Atyához vezet. A mi halálunkat megsemmisítette az által, hogy értünk meghalt s az ő feltámadásával a mi számunkra hozta a világosságra az életet. (Tim. II. 1. 1., 10.) Ha benne hiszünk s tanítványai leszünk, akkor mi megláthatjuk majd akkor a nagyobb dolgokat, melyeket szem nem látott, fül nem hallott, de a melyeket készített az Isten az őtet szeretőknek. (Kor. I. 1., 2., 9.)

— **Olvasóinknak, lapunk munkatársainak és jóakaró barátainknak boldog új-esztendőt kívánunk.**

— **Az elhagyott gyermekek karácsonyi ünnepélye**

Maros-Vásárhelyt. Gyönyörű ünnepély folyt le karácsony szombatján a marosvásárhelyi állami gyermekmenhelyben, az ottan elhelyezett árva gyermekek részére tartott karácsonyfa-ünnep alkalmából. A menhely igazgatójának dr. Takács Manóinak és a marosvásárhelyi egyházközség főgondnoka feleségének dr. Bernády Györgyné Madaras Erzsébet urnőnek buzgolkodására, mintegy 70 gyermek kapott sorsának megfelelő adományt. Az ünnepélyen a ref. egyház képviselőjében Tóthfalusi József lelkész a könyörülő szeretet gyakorlása érdekében ünnepi beszédet tartott. Itt jegyezzük meg, hogy ugyancsak a marosvásárhelyi ref. egyházban 90 szegény kapott pénzsegélyt tüzfára.

— **Karácsonyfa ünnepély Brassóban.** A brassói protestáns jótékony nőegylet f. hó 22-én d. u. 3 órakor tartotta az ev. ref. egyház nagytermében karácsonyfa ünnepélyét. Az ünnepély előtt a nőegylet tagjai és az összes segélyezendők a templomba vonultak, a hol a lelkész buzgó imában emelkedett fel a seregek urához és köszönte meg karácsony örömét, a mely ünnep a jócselekedetek által szegénynek és gazdagnak egyaránt lelki boldogságot szerez. A templomból az egylet tagjai a gyülekezet nagytermébe vonultak, gróf Mikes Zsigmondné öméltóságával élükön. Itt csakhamar felgyultak a gazdagon megrakott, szép karácsonyfa lángjai. Ekkor bebocsáttattak a szegények, 90 tanuló és 50 öreg asszony. Most a ref. ifjúsági vegyeskar, Vargha László karnagy vezetése mellett énekelt el egy gyönyörű karácsonyi dalt, harmonium-kísérettel. Utánna Péchy Árpád lelkész mondott beszédet, megköszönve az egyletnek fáradságot nem ismerő buzgalmát az irgalmasság buzgó gyakorlatában;

majd a tanulókat intette, hogy az egylet által élvezett jócselekedet indítsa őket szorgalomra, vallássosságra, hogy majd legyenek a hazának és anyaszentegyháznak méltó tagjai. A hatásos szép beszéd után Puskás Margit, Szabó Béla és Grosz Frigyes tanulók szavaltak. Ezt követte a kiosztás.

Hirek az országból.

— **A vezérkar újjászervezése.** Hire jár, hogy a vezérkart gyökeresen megváltoztatják, még pedig németországi mintára. Németországban ugyanis két vezérkar van: egy nagy vezérkar és csapat-vezérkar. Ez a rendszer Németországban kitűnően bevált s ennek létesítésétől várják nálunk azt is, hogy a vezérkari tisztek előléptetési viszonyai kedvezőbbé válnak.

— **Wekerle Bécsben.** Wekerle Sándor miniszterelnök a jövő hét szerdáján Bécsbe utazik. A miniszterelnök utja — értesülésünk szerint — kizárólag udvariassági aktus és ujesztendei üdvözlésekkel függ össze. Egyes lapok azzal irták ma reggelre, hogy a szövetkezett pártok vezetőségei megállapodtak abban, hogy Wekerle Sándor miniszterelnököt újévkor üdvözölni fogják. — Értesülésünk szerint — a kérdés még mindig nem dönt el és ma határoznak végérvényesen.

— **Értekezlet Kossuthnal.** Kossuth Ferencz magához kérette a Budapesten időző párttagokat, hogy az esetleges újévi üdvözlések módozatait megbeszélje velük.

— **Kossuth Ferencz állapota.** Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter már teljesen felépült; Müller tanár véleménye szerint most már nem kell attól tartani, hogy a betegség újra kezdődik. Kossuth ma miniszteriumának referenseit fogadta, s néhány nap múlva már lakásáról is távozhatik.

— **Zichy Jenő meghalt.** Zichy Jenő gróf szélütés következtében anélkül, hogy hogy csak pillanatra is magához tért volna, karácsony első napja éjjelén Meránban meghalt. A gróf haláláról táviratilag értesítettek a rokouságot, valamint Kossuth Ferencz kereskedelemügyi minisztert, ki megleghangu táviratot intézett Meránba az elhunyt fiához.

— **Japán miniszter új évi üdvözlése Kossuth Ferenczhez.** A japán közlekedésügyi minisztertől e héten Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszterhez francia nyelvű üdvözlés érkezett, amely magyarul így hangzik:

A japán állam közlekedésügyi minisztere és tisztviselői kara tisztelettel üdvözlök méltóságodat az új év alkalmából. Tokió, 1907 január 1-én.

Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter az üdvözlést a maga és minisztériuma nevében táviratilag azonnal viszonzta.

— **Kolozsvár új képviselője.** A br. Wesselényi Miklós lemondásával megürült képviselői mandátumot báró Wesselényi Ferencz nyerte el több mint 777 szótöbbséggel, az ellenjelölt Könczei Imre 170 szavazatával szemben.

— **Hegedüs Sándor meghalt.** Hegedüs Sándor volt kereskedelemügyi miniszter e héten pénteken délelőtt 10 órakor Budapesten meghalt. Temetése hétfőn lesz. Ravatalát a Kálvin-téri református templomban állítják fel.

Mikor született Jézus.

Irta: Raffay Sándor.

A művelt világ időszámítása Jézus születésének világtörténeti nagy eseményétől kezdődik. Minden nép a rá nézve legnagyobb fontosságú eseménytől számítja a gyorsan folyó idő egymásutánját. A zsidóság a világ teremtését, a rómaiak a város alapítását, a görögök az istmusi játékokat, a mohamedánusok a próféta korszakos futását, a francziák egy ízben a szabadság, egyenlőség, testvériség különben jézusi eszméinek vérbefojtott diadalát vették az időszámítás kiinduló pontjául. Ma azonban a művelt emberiség szinté ellenmondás nélkül a názáreti Jézus születésének az egész emberiségre kiható nagy eseményét fogadja el és tekinti az időszámítás méltó kezdetéül.

De kérdés, vajjon a születés éve összeesik-e csakugyan a mi időszámításunk első esztendejével? Vagyis történeti valóság-e hogy Jézus valóban 1906 esztendővel született napjaink előtt?

Jézus születésének esztendeje máig is vitás. A meghatározásban az ingadozás 2—10 esztendőre terjed. A megállapítás természetesen csakis az egykoru források és időszámítás alapján történhetik. S e tekintetben is evangéliumaink irányítók, mert sem a zsidók, sem a pogányok nem érdeklődtek még akkor annyira Jézus iránt, hogy születése idejének mellékes kérdését taglalgatták volna, mikor működése eredményének korszakos ténye kötötte le minden figyelmüket.

Lukács evangéliuma több kortörténeti adatot tartalmaz, a melyek alapján Jézus születésének éve könnyen kiszámíthatónak látszik. Ezek közül csak három fontosabb adattal kívánok foglalkozni, mert a többi nem ad az évre, csak a korra nézve tájékoztatást.

Lukács szerint Jézus akkor született, mikor Quirinus szíriai helytartó Augusztus császár parancsára népszámlálást tartott. Ez a pontosnak látszó adat azonban teljesen bizonytalan. Quirinus ugyanis időszámításunk 6/7 esztendejében lett Szíria helytartója, s így Jézus jóval előbb történt születésekor népszámlálást nem tarthatott. Később azonban csakugyan tartott, mert Jozefus zsidó történetíró, Jézus ifjabb kortársa is megemlékezik a Quirinus alatt tartott népszámlálásról, mert ez a zsidók előtt ismeretlen és vallási szempontból elviselhetetlen intézkedés zavargásokat és fölkelést okozott. De ez a népszámlálás sem Herodes életében, sem Jézus születésekor nem történhetett. Herodes életében azért nem, mert akkor még a szíriai helytartónak nem volt rendelkezési joga Judea felett, s mert Herodes életében Augusztus sehol sem tartatott népszámlálást. Különben is Herodes utolsó éveiben, a melyek egyikében Jézus született, nem Quirinus, hanem Kr. e. 9—6 közt Sentius Saturninus, 6—4 közt pedig Quinctilius Varus volt Szíria helytartója. Nincs ugyan rá biztos adatunk, de lehetséges, hogy Quirinius kétszer viselte a szíriai helytartóságot, de első helytartósága akkor sem eshetett K. e. 3-nál korábbra, a mikor pedig Herodes már nem élt.

Igy hát a Quirinius-iéle népszámlálás alkalmával Jézus nem született. Az az összeírás, melyről Lukács beszél, nem a népszámlálás volt, hanem minden valószínűség szerint a zsidóknál szokásos törzskönyv beírása. Ezt bizonyítja az a körülmény, hogy Józsefnek, mint a Dávid király házából való utódnak,

a nemzetség székhelyére, Betlehembe kellett utaznia, hogy ott írják őt be a revideált törzskönyvbe. Ha általános és közönséges népszámlálás történt volna, ennek a családi székhelyre való utazásnak nem lett volna értelme, mert Józsefet rendes lakóhelyén, a hová mestersége is kötötte, Názáretben irták volna be. A pogány származású Lukács a zsidók emez összeírását minden vigyázat mellett is könnyen összetéveszthette a Quirinius-féle népszámlálással, a mi 10—12 évvel később tartatott.

Többször olvassuk az evangéliumban, hogy Jézus Herodes uralkodása idején született. Tudjuk, hogy több Herodes uralkodott egyszerre és egymásután a keresztényiség keletkezése idején. De a kinek uralkodása alatt Jézus született, az más nem lehetett, mint az ugynevezett Nagy-Herodes, Archalaos atyja es elődje (Máté 2, 22.), a ki Jézus születése után nemsokára meghalt. Herodest Róma alapításának 714. esztendejében Antonius tette királylyá. E méltóságot 37 évig viselte s 750-ben halt meg. Ez esztendőt azonban időszámításunk négy évvel előzi meg. Azt pedig bizonyosnak mondhatjuk, hogy Jézus Herodes alatt született, s így születési éve és időszámításunk kezdete közt már négy évi különbség mutatkozik.

De a különbség még szaporodik, ha számításba vesszük, hogy Jézust Herodes kegyetlenkedése elől Egyiptomban rejtegették. Azt olvassuk Lukácsnál, hogy Jézust szülei a törvény rendelkezése szerint a megszabott időben, születése után negyven napra felvitték Jeruzsálemba, hogy az érte járó áldozatot megadják. Aztán ismét vissza kellett térniök Betlehembe, mert József ott vette az angyali intést, hogy a gyermekkel és anyjával meneküljön Egyiptomba. Az apokrifus elbeszélések szerint Jézus két esztendőt töltött az idegenben, s akkor, Herodes halála után, újabb angyali utasításra, visszatértek vele a szülei régi otthonukba, Galileába. Így hát Jézus Herodes halála előtt legalább két, esetleg három évvel született, s mert Herodes a mi időszámításunk előtt négy évvel már nem élt, e szerint Jézus születése időszámításunkat 6—7 esztendővel megelőzte.

De Lukácsnál még egy igen fontos kortörténeti adatot találunk. Evangéliuma 3. része 23. versében olvassuk, hogy a mikor Jézus megkereszteltetett, „mintegy 30 éves volt“. Megkeresztelése pedig Keresztelő János működésének mindjárt a kezdetére esik. A keresztelő pedig ugyanez evangélium szerint Tiberius császár uralkodásának 15 esztendejében kezdte meg működését. Minthogy pedig Lukács 1, 36, 56, 57. szerint a Keresztelő csak hat hónappal volt idősebb Jézusnál, bizonyos, hogy Tiberius 15 évében ugy a Keresztelőre, mint Jézusra is áll a mondás, hogy „mintegy 30 éves volt“.

Tiberius Klaudiusz Nero Kr. e. 42-ben született s Kr. u. 14-ben, (Róma alapítása 767.) augusztus 19-én elkövetkezett halála után ő lett a római birodalom császára. Uralkodásának 15 esztendeje tehát Kr. u. 28-ra (Róma alapítása u. 751-re esik. Ekkor volt Jézus „mintegy 30 éves“. Pontosan kiszámítva 34 éves volt. Az ilyen kora embert hozzávetőleg teljes joggal mondhatjuk „mintegy 30 évesnek“.

Ennek az adatnak s támogatására még valamit felhozhatunk.

János evangéliuma szerint Jézus nyilvános működése három husvét közére esett. Az első husvét táján megkeresztelkedett, a másodikat Galileában élte át, a harmadikon meghalt, Gyászos halála egy olyan

pénteki napon történt, a melyen a zsidók husvétra készültek, s a husvéti bárányt még el nem költötték. Tudjuk, hogy Jézus halála évében Kajafás volt a zsidók főpapja, s Poncius Pilátus volt Judea helytartója. Ezek együtt 26—36 közt működtek. Jézus tehát ez évtizedben halt meg, minthogy pedig ez évtized alatt csak kétszer és pedig 30-ban és 33-ban esett az előkészület napja péntekre, bizonyos, hogy Jézus 30-ban, vagy 33-ban halt meg. A fellépés esztendeje a 30-at igazolja, mert az első husvét 28-ra, a másik 29-re és a harmadik 30-ra esik.

Végső eredményül tehát megállapíthatjuk, hogy Jézus nem harmincz éves korában. 34 éves volt, mikor nyilvánosan fellépett születése pedig a mai idő számításunkat 6—7 esztendővel megelőzte s így ma igazság szerint nem 1906, hanem 1912—3, esztendőt kellene írni.

Karácsonyfa.

A karácsonynak ideje, mely a téli napfordulat szakába esik. annyira telve van érdekes, és szokásokkal és babonákkal, hogy érdemes róluk megemlékezni. Ezuttal csak a karácsonyi szokások egyik legköltségesebb és legszebb szokásáról a csillag, illetve karácsonyfa állításáról mondok néhány szót. Azt hiszem, még a legöregebb ember sem felejt el s szívesen emlékezik vissza gyermekkorának egyik gyönyörű emlékére; nem felejt el azt a pillanatot, melyben a kis Jézuska angyala becsöngetett, az ajtó mint egy varázszóra feltárult s előtte állott a zöld fenyőfa, számtalan égő gyertyácskával, aranyozott dió, alma és egyéb édességgel a görnyedésig megrakva.

Sok szó esett már arról, hogy a karácsonyfa eredete hová vezet, a régi romaiakhoz, avagy a germán népekhez-e? De e kérdés teljesen még ma sincs eldöntve.

A rómaiak épen úgy ünnepelték a téli napfordulat idejét, mint germán törzsek. Rómában az ünnep teljes egy hónapig s pedig november 24-től december 25-ig tartott. A régi római polgárok pogányok voltak s az egy örök Isten helyett egész sereg istent imádtak; például Saturnus a magvető, a termés, a bőség istene volt s hogy az anyagi életben áldást árásson, teljes harmincz napot szántak a tiszteletére. Áldozatokat mutattak be neki s egy hónapig szünetelt a munka és folyt a vigadozás, a dözölés. Az emberek ezen napok alatt jók voltak egymáshoz; a rabok békóit levették, jóltartották őket, a rabszolgák pedig egyenrangúak voltak uraikkal s velük egy asztalnál ettek; a rangosztályok fala, mely annyi szenvedést okozott, még a rabszolga és az ur között is egy hónapra lehullott. December 25 én volt aztán a gyermekek napja; gyermekek részére rendeztek vigalmakat s apró kepecskékkel és bábukkal ajándékozták meg őket. A rómaiaknál azonban hiányzott a „fa”, a germánoknál meg van a zöld galy, a fa, a fagyújtás, de hiányzik az ajándékozás.

Az őskorban a messze, hideg észak pogány népei, e skandinávok és germánok, annak a roppant örömré, hogy a téli napfordulat beállott, hogy Wadan a világosság istene legyőzte a sötétség istenét, házaikat fenyőgallyakkal díszítették, aztán a szabadba vonultak s fenyőgallyakat, sőt egész, hatalmas fenyő-

fákat gyújtottak meg. Ez a szokás is vigalmakkal és lakomákkal volt egybekötve. Odafele, eszakon a téli napforduló előtti idő nem az, ami nálunk. Nálunk is kellemetlenek a rövid, ködös, nedves, hideg napok, de azért reggel héttől délután háromig látunk, sőt, ha a jó Isten kegyes hozzánk, még déli fekvéseken meg is tudunk meg is tudunk a nap fényénél melegedni, de ott olyan komor sötétség, s oly nagy hideg, uralkodik, hogy az emberek valósággal hóba vannak temetve s egész nap lámpavilágnál dolgoznak s a napot néhány hétig egyáltalán nem látják, tehát óriási örömük, hogy végre elérkezett a napok hosszabodásának, melegedésének ideje. érthető. S mikor a fenyőgallyakat a szabadban meggyújtották, a lobogó tűzbe diót, almát dobáltak, hogy az újév jó és bőven termő legyen. Innen ered az a szokás, hogy karácsonykor a diónak és az almának, mai napig nagy szerep jut. A karácsonyi zöld lomb égetése nálunk is, néhány vidéken szokásban van: a sárosi parasztember borókabokrot vet a tűzre, a délmagyarországi szerbek dedig kis tölgyfát égetnek el s annak lángja mellett mondják el a karácsonyi áldást. A karácsonyi fának van azouban bibliai vonatkozása is és pedig abból a szép legendából kifolyólag, hogy mikor Jézus születésének percében a mennyekben az angyalok örömeke felhangzott s a keleti égen kigyult a sohasem látott karácsonyi csillag, mely a pásztorokat a betlehemi jászolhoz vezette, a téli természetben hirtelen csodás meleg szél támadt, mely az alvó fákat, virágokat, réteket néhány perc alatt kifakasztotta és virágözönbe borította. Ennek a legendának emlékére a tiroli németek ma is november végén cseresznyeágakat tesznek a vízbe s meleg szobában tartják, ha a rügyek egészségesek s a szobák melege megieles a rügyezés feltételének, karácsonykor az ágak nemcsak zöldek, lombosak, de telve vannak fehér virító virággal is, s karácsonyi asztalon ott díszlik a „fa”. Ebből a szokásból fejlődhetett a mai karácsonyfa. A XVI. században ezeket a fákat már színes papír virággal, aranyozott és almával almával is díszítették, sőt apró viaszgyertyákkal is megvilágították s nemcsak Tirolban, de Francia-, Német-, Angol- és más országokban is s a „Megvilágított fának” nevezték.

A megvilágított fából lassan fejlődött a mai dísz s e karácsonyfa s kivéve Olaszországot, az összes kultur-keresztény népek Karácsony estén fölállítják a fenyőfát, teleaggatják édességgel gyertyával aljába pedig fölhalmozzák a Jézuska által hozott ajándékot, hogy kicsinyek, nagyok örüljenek Jézus születése napján. Az illatos, gyönyörű, ragyogó karácsonyfa erősen hozzájárul ahhoz, hogy a szeretet nagy ünnepe, mely nemcsak a természetben jelzi a derengő világosságot, a jó reményét, de az erkölcsi életünkben is, örömteljes költői ünneppé váljon.

Magyarországon a karácsonyfa csak a negyvenes években jött szokásba. Németországban még a legszegényebb viskóban is fölállítják a fenyőfácskát s különben is a németek avatták a fenyőfát „Karácsonyfává”. Irrott tanuság van róla, hogy már 1600-ban Straszburbban fenyőfa szerepelt „Megvilágított fa” gyanánt. Igen nagy kár, hogy a mi népünk nem hódol oly nagy mértékben ennek, a gyermeklélekre nemesítően ható gyönyörű szokásnak. Angliában nemcsak a vagyonos, de a szegény ember is megszerzi magának azt az örömet, hogy karácsonyfát gyújt. A vagyonosok ezen a téren igen nagy fényűzést fejte-

nek ki: s nemicsek a szobák falait borítják be fenyőgalyakkal, de a padlót is teleszórják puszpáng és rozmarinágcáskákkal. Franciaországban a karácsonyfán gyertyán kívül egyéb nincs; a gyertyák susterve addig égnek, míg a galyakat perzselik s a levegő megtelik pompás fenyőillattal. Az ajándékozás szokása ujév napjára esik. Nagyon érdekes a morvák karácsonyfája, melyet ők szerencsefácskának is neveznek. A családfő egy háromágu fenyőgallyat behoz a szobába s éjjelkor, mikor a Jézus Krisztus született, bemártja a vízbe s a család tagjait jól befecskendezi, hogy a jövő esztendőben baj ne érje őket. Aztán a gallyat háromfelé szakítja, az egyik bent marad a lakószobában, a második az istállóban, a harmadik a juhakolban, vagy sertésolban védi az embereket s állatokat a szerencsétlenségtől.

Egy keresztény legenda szerint a fenyőfa Krisztus Urunk kedvenc fája volt s ha tanításai közben nagyon kifáradt, a fenyőfa árnyékában szeretett megpihenni. A fenyőfa nagyon büszke volt s ekitüntetést azzal igyekezett meghálálni, hogy ha Jézus alatta pihent, teljes erejével illatozott. Mikor aztán Jézust megakarták feszíteni, fenyőfából gondolták a keresztet készíteni, de a fenyőnek elviselhetlen volt a gondolat, hogy ő szolgáltassa az Isten-ember bitójára a fát s belsejéből egyszerre ragadós szurkot kezdett izzadni s tüleveleit annyira kiélesítette, hogy fájdalom nélkül nem lehetett hozzányulni — a vad tömeg pedig látta, hogy nem bír ve'e könnyen boldogulni, más fának esett néki. Az Ur pedig nem feledkezett meg a fenyőről s örökzöld, illatos lombbal ajándékozta meg s gallyainak megadta a keresztformát. E szép legenda a jótett jutalmát tünteti föl s midőn a keresztény világ a fenyőfát avatta karácsonyfává, szerencsésen cselekedett, mert a fenyő a maga sugár növéssel, haragoszöld és illatos lombjával s a hozzáfűzött legendával igazán méltó a karácsonyi — szent estéhez.

Balogh Irma.

A Dr. Schmidt G. főorvos és physikus által feltalált hires

FÜL-OLAJ

megszüntet gyorsan és alaposan időközi **süket-séget, fülfolyást, zúgást és nehézhallást** meg idült esetekben is. Ára üvegenként használati utasítással 2 frt. Kapható **Debreczenben, Kossuth-utca 8. szám** az „Arany Egyszarvu“-hoz című gyógyszer-tárban.

Agrár Takarékpénztár r. t. Maros-Vásárhelyt.

Teljesen befizetett részvénytőke egy millió kor.
Fióktézetek és kirendeltségek: Csikszereda, Gyergyó-szentmiklós, Marosludas, Marosujvár, Nyárádszereda, Parajd, Sz.-Udvarhely és Székely-Keresztur.

Van szerencsénk értesíteni, hogy Széchényi-téri intézeti házunk földszinti sarokhelyiségében külön

Bank és Pénzváltó-üzletet

létesítettünk, melynek üzletköre a következő:

1. **Értékpapírok, idegenpénzek** és érmek vétele és eladása.
  2. **Tőzsdei megbízások** teljesítése.
  3. **Sorsjegyek eladása letétjegyre** csekély foglaló lefizetése ellenében, a fennmaradó vételért az intézet mérsékelt kamat mellett kölcsön adja, — akár pedig egyenlő havi **részletfizetésre** is. — Az első rész let lefizetése után a sorsjegyekre eső nyereség mátré vevőt illeti.
  4. **Sorsjegy igérvények** kibocsátása minden huzásra.
  5. **Árfolyam veszteség elleni biztosítás.**
  6. **Kisorsolt sorsjegyek** és egyéb sorsolt értékpapírok beváltása.
  7. **Előlegek nyújtása értékpapírokra** a legmérsékelt kamat mellett.
  8. **Osztálysorsjegyek elárusítása.**
  9. **Takarékbetétek átvétele** könyvecskékre, folyó és cheque számlára.
  10. **Szelvények beváltása** és új szelvényvek beszerzése.
  11. **Utalványok és hitellevelek kiállítása** bel és külföldi piacokra.
  12. **Letétek.** Elfogadunk értékpapírokat, okmányokat kezelésre vagy lepecsételt csomagban megőrzésre mérsékelt díj mellett.
  13. **Magánpénztárak (Safe deposit)** Értékpapírok okmányok, ékszerek, végrendeletek stb. tűz- és betörésmentes megőrzésére szolgáló rekeszek olcsó díj mellett bérbeadása.
  14. **Költségmentes megvizsgálása** sorsjegyek és mindennemű sorsolás alá eső értékpapírok huzásának.
  15. **Kivándorlóktól érkező** pénzek, utalványok és chequek legolcsóbb beváltási helye.
- Foglalkozunk egyáltalán mindazzal, a mi a bank- és pénzváltó üzlet körébe vág és szívesen szolgálunk elvilágosítással és utbaigazításokkal.
- A pénzváltó üzlet hivatalos órái:
délelőtt 8—1 óráig
délután 3—6 óráig.

Agrár Takarékpénztár Részvénytársaság
Maros Vásárhelyt.

FERENCZ JÓZSEF KESERÜVIZ

AZ EGYEDÜL ELISMERT KELLEMEZES IZÜ TERMÉSZETES
HASHAJTÓSZER.

Ha a szép Maros-Vásárhelyen ügyes bajos dolga, akad ne mulassza el megtekinteni

az ev. ref. Kollegiumi könyvkereskedést

hol az irodalom legújabb termékei állandóan raktáron vannak, ép úgy szakmunkák mindenféle nyelven, imakönyvek egyszerű és pompás diszkötésben, ifjusági könyvek, folyóiratok stb. Bárhol és bárki által hirdetett mű legrövidebb idő alatt — portómentesen — megrendelhető.

Papíráru raktáram a legnagyobb, hol olcsó pénzen jó árut kap a t. vevő, mert 100 levélpapír és 100 boríték csinos dobozban csak 60 kr., amelynek eddig 1 frt. 60 kr. volt az ára. — 500 finom fehér irodai papír 2 frt 20 kr. 500 iv fogalmazó papír 1 frt 40 kr. Pecsétviasz, tinta, itatóspapír, írónok és számtalan e szakmába vágó, de itt fel nem sorolható cikk a legolcsóbban beszerezhető.

Nagy gondot fordítok tanszerekre és tankönyvekre, népkönyvtárakra, havi részletfizetésre.

Jó és olcsó! ez a jelszó — Postai megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Az ev. ref. kollegiumi könyvkereskedés

MÁRVÁNYI AR. HUR Maros-Vásárhely, Főtér Bál-ház.

ADI ÁRPÁD

➤ **KÖNYVNYOMDÁJA ÉS KÖNYVKÖTÉSZETE** ➤

MAROS-VÁSÁRHELY SZECHENYI-TÉR.

Ajánlja két nagy gyorsajtóval,
két amerikai gyorsajtóval, lyukasztó
és több segédgéppel, valamint a leg-
modernebb új betűkkel jól felszerelt

könyvnyomdáját

minden e szakba vágó munkák gyors
és izléses elkészítésére, feltűnő olcsó
árak mellett.

Vidéki megrendelések azonnal esz-
közöltetnek.

Az ujjászületés.

Irta: Boér Károly.

Valaki ujjonnan nem születendik,
nem láthatja Istennek országát.

Az ujjászületés az embernek a világelvűség, saját tagjainak törvénye által meghatározott létéből egy új életre — az isteni kegyelem által meghatározott létre fejlődése; a hittel kezdődő és a tökéletes megszentelésben végződő lassu és fokozatos fejlődési folyamat. Egy folytontartó harc ez az emberben, a Szentlélek és a bűn uralma alatt álló ember harca, melyből az egymást felváltó bukások és győzelmek útján jegercesedik ki az új ember, *Krisztus hasonképe*. Küzdelmének útját majd világos, majd setét pontok jelölik, de azzal a céllal, azzal a rendeltetéssel, hogy *a rossz, a bűn*, mely maradandó jelleggel úgy sem bir, mely csak mint a jó megvalósulásának eszköze szerepel, — előbb-utóbb *legyőzessék s diadalra jusson a jó, az isteni*.

Értekezésemben szólok *először: az ujjászületés objektív alapjáról, forrásáról, másodszer az ujjászületés, subjektív léteiről, megvalósulásáról az emberben.*

I.

Az ujjászületésnek, mely teljes megvalósulásában azonos az üdvözüléssel, a megdicsőüléssel, *forrása az Isten*. Mikép Istentől van az első születés, úgy Istentől van a második az „*ujjászületés*“ is. Isten az, ki az embert a maga képére és hasonlatosságára teremtette, de Isten az, ki a maga istenképiségét az emberben meg is valósítja.

Megvalósítja, de a keresztyén vallás, a váltság vallásnak az Istene, a ki nem csupán elvont, nem csupán szellem, de a kinek lényege *a szeretet*. — A keresztyén Isten lényege a szeretet, szeretet hatja át az ő mindenhatóságát, mindentudóságát, szeretet teszi őt az igazságot — az irgalmasság, könyörületesség, *a kegyelemnek Istenéve*. E szeretetnél fogva lép ki Isten a maga elvontságából, jelenti ki magát az emberiségnek a természet és erkölcsi világban, de különösen e szeretet vesz történetileg is konkrét alakot az ő szent fiában, a Jézus Krisztusban, ki az ő személyének kimetszet bélyege, az ő ábrázata, hogy a halandó szem megláthassa tisztán, minő az *Isten képe*, hogy a gyarló gondolkozás, mely folyton tévelyeg, iránytűt találjon, mely kijelölje előtte Istennek útját, Istennek akaratját, hogy ez által a tökéletesedés nagy céljához, az Istenhez való hasonlatosság magasztos eszméjéhez vezesse a földnek vándorát. — E szeretet, mely a bűnös emberrel szemben *kegyelem*, száll be a véges ember lelkébe, hogy azt a végtelennel egybe-

kapcsolja, hogy az Istenben való életet, a vele való életközösséget, mely a véges emberben csak mint *lehetőség* él, a *valóságos létbe* átvigye. — És ez az Isten a *keresztyén vallásos tapasztalat közvetlen bizonyosságán alapszik*, annak a vallásos tapasztalatnak az Istene, mely Őt a Végetlent, mint szeretetteljes szellemet magában érzi, magában hordozza, vele egyesült a Jézus Krisztusban, — a Szentlélek munkálkodása folytán. — Ime a keresztyénség Istene, a ki a saját szelleme, a saját szeretete által létrehozott világnak — a saját szeretetét, a saját szellemét tüzi ki végcéljául, hogy benne egyesülvén mindenk, Ő legyen minden mindenkben: Atya, Fiu, Szent-Lélek, teljes szent háromság, egy örök Isten.

Ime a szent-háromság dogmájának a jelentősége, mely felett annyi toll- és szóharc folyt századokon keresztül, s melyhez — bár a hitetlenség szemében képtelen formában fejeztetett is ki — ragaszkodott a keresztyén világ mindvégig. Miért? — Egy belső, egy kiirthatatlan lelki szükségből, *az ember üdvözülhetése szükségérzetéből*. Mélyen érezte az ember, hogy a Jézus Krisztus által közölt vallás — a keresztyénség — Istennek tökéletes kijelentése, a tökéletes váltság, az üdv vallása. Érezte, hogy az ember ez üdvben, e váltságban csak az Istennel való életközösségben részesülhet. Ez a *szükségérzet* pedig jogosult feltétlen igazság, mely minden kétséget kizár, mert a *keresztyén vallásos tapasztalat közvetlen bizonyosságán alapszik*, mely érzi, mely tudja, hogy az ő üdvösségét csak Isten, az abszolút szeretet biztosíthatja. E közvetlen ker. vallásos élettapasztalat Istene kívül az üdvösség alapjául, forrásául mást elismerni nem tud, nem még magát a Krisztust sem. Krisztus is csak közvetítője annak, a mit maga is az Atyától kapott; Isten Őt is predestinálta az ő öröktől fogva meglevő üdvrendjének közvetítésére; Krisztus is életével, halálával megdicsőülésével beletartozik az üdvrendbe, sőt Ő maga az Atyának üdve, a mely ingyen kegyelemből adatott nekünk. Rajta kívül nincsen más közvetítő, rajta kívül nincsen üdvösség, csak Ő benne, csak Ő általa. — A Krisztusban adott üdvöt belénk plántálja a Szentlélek. Ez Istennek kívülről jövő személyes működése. Nem fizikai, nem is mechanikus, de szellemi működés, s mint ilyen csak az emberre, mint — az eddigi ismereteink alapján — egyedüli szellemi lényre vonatkozik, az ember szellemi műveltségére, mint érző, gondolkozó, akaró lényre hat. S épen szellemi létünk biztosít arról, hogy hozzá kapcsolódik Isten kegyelme, hogy a végetlen szellem velünk véges szellemi lényekkel viszonyba jő.

Tehát összefoglalva az előbbieket: az ujjászületés objektíve: Istennek üdvrendje, mely a Jézus Krisz-

tusban történetileg alakot öltött s melyet a szentlélek, mint Isten személyes működése, munkál az emberben.

II.

Az ujjászületés subjektív létele, megvalósulása az emberben.

Az ujjászületés Isten kegyelme hatásának alig észrevehető kezdetétől a megdicsőülés állapotáig tart, S ez az isteni kegyelem *önmunkássága* az emberi lélekben. Célja, hogy a Jézus Krisztusban magát kijelentett Isten — *a tökéletes szeretet*, a vallás-erkölcs Istene — eltekintve tehát az Ő metafizikai tulajdonaitól — az emberi lélekben megdicsőüljön és az ember Ő benne. — Istennek e működése *megváltói működés*. A megváltás a bűn köréből, annak bilincseiből való kiemelésben áll. Mert bár az Isten képére és hasonlatosságára teremtett ember nem külön törvények alatt, de Istennek törvényei alatt, a hozzá való vágyakozással felruházva él e világban, azzal a rendeltetéssel, hogy azt is megszentelje, — mégis néha úgy tetszik, hogy az ember a világgal való szerves összefüggésben mintegy szervesen marad annak hatáskörében, szolgálatába szegődik érzésével, gondolkodásával, cselekedeteivel, bele szeret a bűn nyújtotta kényelembe, rangba, gazdagságba, tiszteletbe, — szíve, lelke összenő vele, vérivé válik a bűn s már csak néha-néha a sulyosabb csapások idején pislog az isteni szikra. — De az isteni kegyelem ebben a reménytelen állapotban is ott van, ezen uton, ezekkel az eszközökkel is csak önczélját munkálja. Mert minden állapotban, minden körülmények között az *isteni kegyelem* kezdi meg az ujjászületés, az üdvözítés munkáját. Mielőtt az ember tett, vagy egyáltalában tehetett volna valamit a maga ujjászületése érdekében, az isteni kegyelem már működött, előljárt: az Atya előbb szeretett minket, mint mi az Atyát.

Azonban az isteni kegyelem a maga ujjászüelő munkáját a Krisztusban történetileg kijelentett üdv, a váltóág vallás hirdetése közben felébredt *hitben és hit által* kezdi meg. — A *váltóság vallás* pedig Krisztus tanításai, cselekedetei, de nem önmagokban levő értékkel, hanem mint Krisztus életének nyitvánulásai, kifejezései, melyek által az egész személyiséggel jövőnk élő összeköttetésbe, magával a Krisztussal, mint személyes Megváltóval jövőnk személyes viszonyba. A keresztyén vallásban az eszményi Krisztus egyesült a történeti Krisztussal, az igazság az étellel, — a vallás legmagasabb fejleménye, maga a tökéletes, mely nem költött, elérhetetlen messzeségben tündöklő igazság, hanem a Krisztusban megelevenül a tökéletes szeretet életévé. — A mi tehát keresztyénné tesz, nem a Krisztus tanainak elfogadása, nem is az ő egyházához való tartozás, vagy épen az általa hirdett erkölcsöknek ilyen-olyan követése hanem az, hogy *Krisztusban személyes szabadítót lássunk, vele*

örök szeretet-szövetségét kössük, mint élő, mint szerető Megváltóval személyes viszonyba lépünk. — Azonban ehhez oly képesség kívánatik, melyet csak az Isten kegyelme nyújthat, „*senki sem jöhet én hozzám, hanem ha az Atya vonandja azt*” — mondja Jézus. Isten különös elhívása szükséges, hogy a történetileg kijelentett üdv hirdetése valódi rendeltetését elérje. A kinek szívet Isten még fogékonnyá nem tette, elő nem készítette az üdvre, arra nézve a történeti-kijelentés még legfeljebb *ismeret gyarapító*, de valódi mélysége rejtve marad. A meghívásban e szerint két tényező szerepel: a *Szentlélek kegyelmi munkája és az Ige-hirdetése*. A Szentlélek által meghihletett léleknek táplálékot az ige ad, ebben és ez által ébresztetik fel és nyer világosságot a megtérő. *Nem felesleges, sőt nem is mellőzhető dolog a templomba járás.* Mert a mint Pál apostól mondja: „A hit hallásból vagy, a hallás pedig isten ígéje által” mely a templomban praedikáltatik.

A Szentlélek által meghihletett léleknek a meghívásban nyert ama fogékonyságát, melylyel isten ígését megragadja, elfogadja: *hitnek* nevezzük.

A hit Isten adománya, az ujjászületés subiektiv megvalósulásának első *szükségképeni tényezője*. Erejét egy magasabb isteni végzéstől, az *elválasztástól* kölcsönzi. Tehát a protestantizmus legsarkalatosabb tétele, hogy „a hit üdvözít”, úgy értelmezendő, hogy Isten üdvözít a hitben és hit által. Pál apostól meghatározása szerint: „a hit olyan dolgoknak valóságok, melyeket remélünk és a mely dolgok nem láttatnak, azoknak bizonyos mutatójuk”. A hit tárgya tehát kívül esik az érzéken, tárgya a láthatatlan Isten, az Ő örök világa; munkája a szívnek, a léleknek az a bizalma, melylyel felemelkedik Istenhez, mint Atyához és a Jézus Krisztusban Isten egyszülött fiát az Üdvözítőt öleli magához. E felemelkedésben bizonyos gyermeki *engedelmesség és hódolat* is rejlik. — A hitnek e munkája a léleknek nemcsak egyik vagy másik működési körére szoritkozik, de igénybe veszi az egész lelket: a hívő lélek gondolatvilágával, akaraterejével, szeretetével együtt emelkedik fel a magasba.

Épen azért nem lényegtelen, hogy miképen prédikáltatik az ige, minő képet alkot magának a lélek a láthatatlan Istenről, ama láthatatlan világról, mely a hit tárgyát képezi. Mert hiszen a hit egy vak erő, szenvedély, lángolás a maga tárgya iránt, a melyet igyekszik magába felvenni, magát átadni, akár minő alakban álljon is az előtte. Az értelem szolgáltatója a hitnek az anyagot, szükséges, hogy ez minél tisztább, az isteni kijelentésnek minél megfelelőbb legyen, mert ez elhatározó befolyással van az egész egyénre. A hitben az értelem vívmányai *feltétlen bizonyosságok, valóságok* — a hitben az igazság közli önmagát s az alanyt is oda hangolja, oda képezi. Ez az, mit a *lélek közvetlen belső bizonyágtételének* mondunk. A

hit általi eme meggyőződésben mondhatta Pál apostól: „Élek többé nem én, hanem él én bennem a Krisztus, és a mely életet én most élek a testben, az Isten fiában való hit által élem, ki szeretett engem s adta magát én érettem“. Hasonlóképen Luther: „Itt állok, másképp' nem tehetek!“ És a bűnös, midőn a hirdetett evangéliumban látva Krisztus fenséges életét, mely a jónak eszményképe; hallva beszédét, mely igaz, szent, mely üdvösségre vezérel, lassanként megtisztulnak lelkének szemei, látja a Krisztusban, milyen az Atya és milyeneknek kellene lenniök az embereknek, ellenállhatatlan vonzalom támad szívében a Krisztus személye iránt, ötöt birni, vele egyesülni, önkéntelenül kitör ajkain a hitnek szava: „*Uram kihez mennék máshoz, örök élet beszéde vagyon tenálad!*“

Ime a forduló pont! az ujjászületés első lépcsője. Sokan vannak, kik itt megállapodnak, pedig ez csak a kezdet. De a Szentlélek tovább munkálkodik.

Mikor az ember Krisztusban látja Istennek szentségét, felismeri a maga rendeltetését — látja ezzel szemben romlottságát, sajnó fájdalom, mély bánat fogja el, majd ellenállhatatlan vágy kél szívében célja elérésére — megáll addig folytatott útján, mondván: „Visszafordulok, megtérek, mind elszórom magamtól a bűnnek adományait!“ és akkor elkezd levelezni a hozzá nőtt szennyet, kiválasztani vériből a vérvé vált bünt. Megtagadja ó emberét, tekintete amaz új emberen a Jézus Krisztuson csüng. Lelke a *bűnbánat* könnyeiben fürdik. Milyen gyarló a mai társadalom, hogyha valamely gonosz tett fordul elő, csak azon siránkozik, hogy a törvényszék milyen kemény büntetést ró az elkövetőjére, vagy legfeljebb a legnagyobb gonosz tettet egy nagy szerencsétlenségnek deklarálja.

Pedig a Szentlélek által keltett bűnbánat nem fájdalom egyes tetteink felett, de fájdalom azon *életalap* felett, melyből a tettek szükségkép folytak; az önmegtágadás nem csupán megszüntetése egyes hibáinknak, de megszüntetése az eddigi életünket kormányzó életelvnek, mozgató erőnek. E bűnbánatnak fájdalmas vallomása: „Tetted olyan mint magad vagy, de magad nem vagy olyan, mint lenned kellene“.

Az ujjászületés folyamatában a bűnbánat a le-sújtó elem, a mely magában gyöngé, erőtelen. Ámde a hitben a Szentlélek nemcsak arról győz meg minket, hogy Isten szerető édes atyánk, hogy Isten szent, mi pedig bűnösök vagyunk, hanem meggyőz arról is, hogy Isten kegyelmes, ki mindeneket a bűn alá rekesztett, hogy mindeneken könyörüljön. Megvigasztal azzal, hogy az Atya tekintet nélkül a mi előbbi bűneinkre, keblére öleli a megtérő bűnöst, ha szent elhatározással szegődik Jézushoz. Isten a bűnöst *megigazitja*, azonban a bűnös még nem szent, még mindig bűnös, de Isten felmentette bűnei alól a maga ingyen kegyelméből a Krisztusban, vagyis a Krisztusban folytatandó életben. Azon ténynél fogva, hogy a bűnös régi életirányzatát megtagadta, hogy a Krisz-

tushoz fordult, az ő társaságába szegődött, tulajdonítatik, beszámíttatik neki Krisztus igazsága, jóllehet a megigazulás még nem valósult meg, de a Krisztushoz való fordulás, az ő társaságába való belépés kezességet nyújt arra s így megállhat az az állítás is, hogy idegen, benne még meg nem valósult igazság tulajdonítatik neki. A megigazultnak élete egén még fel-feltűnnek a fekete foltok, melyek korábbi erkölcstelen, bűnös életének természetes következményei, de békével, nyugodtan viseli most azokat, tudva, hogy a megérdemelt büntetés alól Isten felmentette s ezek nem egyebek, mint a szerető Atyának rossz gyermekét illető fenytések, intések, melyekkel javát, boldogságát munkálja. Az a lélek, mely előbb az elkövetett bűnök miatt, a lelkiismeret lesujtó vádja alatt félt, nyugtalan-kodott, most a béke és kiengesztelődés hajléka lesz, melyet a Krisztusban felismert isteni szeretet eredményez. Erőt nyert arra, hogy ne tekintsen azokra, melyek a háta megett vannak, de törekedjék azoknak megvalósítására, melyek előtte állanak. Az isteni kegyelem munkássága ezután sem szünetel, sőt az adott kegyelemhez új kegyelem adatik, mely az egyént fejleszti, tökéletesíti, de nem az emberi akarat — szabadság mellőzésével, hanem annak határai között minden egyénben a maga egyéni komplexuma szerint. Vannak megtérési esetek, melyek első tekintetre úgy tűnnek fel, mint egy pillanat művei, pl. a Pál apostolé, de e megtéréseket is egy hosszú fejlődés előzte meg. Pál apostol folyton keresi a törvény fölényét az evangélium felett, keresi az üdvöt cselekedetei által, segítkezik István megkövezésénél, látja annak a halálban is felséges nyugalmát, majd a keresztyének vértől borítva Damaszkusba is keresztyén vért megy ontani, de kifárad a fájdalmas küzdelemben s az üdvöt csak a keresztfán találja meg; ott látja, hogy az igaz feláldozza magát a bűnösökért s Krisztusnak megváltói áldozatában teszi le Pál lelkiismerete vádoló terhét; a Krisztusban felismert isteni szeretet áthatja szívet, lelkét, — örömmel dobja magát a Krisztus karjaiba e szavakkal: „Tudom, kinek higgyek!“ S azután jő a bűnbánat, mily hosszú vivódásokon megy keresztül, mennyire gyötri a fájdalom előbbi bűne miatt. De az igaz bűnbánatban a megigazulás által már a *megszentelődés* csirái növekednek. A Krisztusban magát kijelentett Isten kezd *substancialis életegységbe* jönni az emberi lélekkel, mint az érzelmek, gondolatok, cselekedetek alapjával. Megkezd az egész ember megszentelését belülről kifelé, mint a kovász a tésztát. Itt nem lehet szó csupán az ismerő „én“ megváltoztatásáról, vagy valami fizikai átalakulásról, de a *Krisztussal való misztikus* egyesülésről, mely egyesülésben az egyéni élet összes nyilvánulásainak alapját képező középpont alakíttatik át a Krisztus életének alapjává, hogy mint a Krisztusból az emberiségbe új élet áramlik, úgy e középpontból az egész individuumba.

Im ez az, mit az emberiség oly nehezen akart és akar ma is még csak meg is érteni.

Hivatkozik erényeire Krisztus nélkül is. Hiszen elismerem, hogy vannak a meg nem tért embernek is erényei, van bizonyos természetes erkölcsiség. „De míg meg nem tértünk még, *életünk sulypontját nem Istenbe, hanem magunkba vagy a természeti élet javaiba helyezük*. Ha megtérünk, életünk sulypontját magunkból Istenbe helyezük át, magunkat megszabadítjuk önön magunktól, szakítunk a mi önelégült, önző lényünkkel és legteljesebb megelégedésünket nem önmagunkban, vagy az élet természeti javaiban, hanem abban keressük, a ki a mi egész létünknek és életünknek végső alapja és célja“. Maga az „én“, mint öntudatos és akaró „én“ nem semmisített meg, de igazi tartalommal töltetik be, hogy azt cselekedje, mi Istennek tetsző, mi az ő magasabb rendeltetése. A Krisztussal való misztikus egyesülésben nem is csupán egy új erő áll elő az emberben, hanem új ember az emberben, mely a megszentelt akarat határain belül, a lélekkel együtt működve, tehát az „én“-t megtartva kezdi az ő embert lassanként megöleldökölni s az élet, melyet létrehoz, *az isten-fiak* élete s a személyiség — *a Krisztus isten emberi személyének hasonlatossága*.

Természetes, hogy az egyén s ennek élete megváltozásával, megváltozik a test is, mint a lélek organuma, azzal normális viszonyba jő, úgy hogy az Isten lelkétől vezetett léleknek mindenkben engedelmeskedik. A „*Miatyánk*“ kérései előtte többé nemcsak kérések, de *fogadások* is; nemcsak kéri „*legyen meg a te akaratod*“, de szívében hordozza azt a felséges célt, de fogadja, hogy Isten akaratát teljesíti, mert hiszen ez az ő akarata is; munkálja Istennek dicsőségét, mely az dicsősége is.

Ámbár a megszentelődés útján levő ember is, künn élve az élet forogtagában, ki van téve a megkísértéseknek s megtörlénik, hogy olykor-olykor enged a bűnnek, a rossznak, de csak azért, hogy az azonnal legyőzések s a harcban megtisztult erény annál ragyogóbb fényben tündököljön. A megszentelődésben is ismétlődik a megtérés, az új ember élete folytonos elhalás a világnak és folytonos feltámadás az új életre. Miglen mindinkább és inkább kibontakozik a világ bilincseiből, felismeri a végesben a végetlent és az úgy kezeli, mint szentet. Lassanként eddigi sivár életét fény hatja át, szívé a megelégedés, a boldogság lakja, nem a véges javak szerencsés összetalálkozásából származó, de a végetlen javak boldogsága földiségét mennyeivé változtatja. Az új élet, az új ember útát tör magának a régi természet, az ő-ember kérgén át s az isteni kép arcvonásai lassanként kidomborodnak,

míg végre *Krisztus teljes szépsége ragyog ott, hol előbb a bűn torzképe vigyorgott*.

Ő benne a Krisztus lakozik s oly örömet, boldogságot ad, melyet a földi lét megpróbáltatásai el nem homályosíthatnak, ha sötétség borul rája, eloszlatja azt a világnak világossága. Sőt a megpróbáltatások még javára vannak, „azoknak, kik Istent szeretik, mindenk javokra vannak“, mert edzik a hitet, tisztítják az erényt, fogékonyá teszik a szívet, lelket: *valóban a bánat a kijelentés ideje*. Elveszhetnek a földi örömeik, a Krisztus annál zavartalanabb tisztaságban él a mi szívünkben. Ha a szerencse verőfényes napja ragyog felettünk: a Krisztussal minden áldás dúsabb, minden öröm édesebb, minden szeretet tisztább. A szívben lakó béke minden földi szépet szeretetre méltóbbá tesz. Minden földi öröm csak eltűnő káprázat, csak elmosódó kép, ha nem az Úr örömeinek forrásából fakad. A megszentelődés útján levő egyén egész élete fokozatosan átalakul a Krisztus szerinti életté: úgy igyekszik élni, mint ő élt, úgy akar szolgálni, mint ő szolgált, szent akar lenni, mint Ő szent volt; s mint Krisztus türelmes, gondoskodó, önzetlen, nyájas, szelid volt, a megszentelődő is olyan igyekszik lenni.

Krisztus szeretet, ő benne is az lakozik s mint Krisztus, úgy ő is balzsamot önt a fájó sebekre, vigasztalást a csüggedőbe, reménységet a lesújtottba, minden emberben testvérét látja, Isten országának munkását, kit segítenie kell hivatására, a közös célra, az élet minden mezejét úgy tekinti, mint a melyben Isten országa drága kincsei vannak elrejtve. Szívében csak szeretet lakozik, szeretet Isten, szeretet Krisztus, szeretet embertársai iránt s szeretet minden iránt, mi az Isten akarata szolgálatában áll. Cselekedete: *a szeretet*, élete: *az istenfiak élete*; országa: *Isten országa*. E ponton *egyesül a vallásos az erkölcsivel, minden vallásos erkölcsi és minden erkölcsi vallásos*. Minden földi munkája a végetlennek kifejezése, úgy hogy *„mi megköttetik a földön, meg van kötve az égben is és mi megoldatik a földön, meg van oldva az égben is.“*

Azonban a megszentelődés itt a földön csak mind közelebb juthat a célhoz, de teljesen meg nem valósulhat, mert a végetlen csak a véges korlátai közt jelentkezhetik, „itt még csak tükör és homályosság által láthatunk“ majd a halál után a testtől megszabadulva látunk tisztán, tükör nélküi, járunk világosságban, élvezzük a teljes békét, teljes boldogságot — az Istenfiak boldogságát Istennek soha el nem muló országában. Akkor lesz teljessé, akkor lesz tökéletessé az ujjászületés, mely az örökkévalóságból indul ki az örökkévalóságért.

KARÁCSONY.

KARÁCSONYRÁ

Búgó harangszó, zengő ének,
Égekre szálló áhitat;
Hála szívünkben; búzó lélek
Üdvözöl áldott békenap!

Küzdés, sovárgás, szenvedések,
— Ha árnyuk elborult felénk,
Egy percze — mind, mind elpihennek:
Várjuk karácsony ünnepét!

Nyájas derű, — a gond elszállott —
Lobog a láng, pattog a tűz,
Bút-bánatot, sóhajtást — fájót,
A boldogság ma messze úz

Fényes sugár villan az égre:
Egy új világnak csillaga!
És zeng a szózat — szállva messze:
Áldott az Úr! Hallélu Jah!

Áldott, a kinek születésén
A zord halál legyőzetett;
Meggzűnt a harc, virúl a béke:
Lelkünkben örök szeretet! . . .

Áldott, kinek egy intésére
Elesöndesednek a habok,
És igazságnak ösvényére
Jut, ki esalódás rabja volt.

Ki földre roskadt gondtörötten
És nem talál vigaszra már,
Áldott sugárt látva az égen:
Fölemelt fővel újra jár!

S a kinek annyi napja, éve
Oly nehéz harc, — sok ifju, vén:
Ma esöndben virrad reggelére,
Boldog karácsony ünnepén.

Gond, bánat, harc — mind, mind elalszik,
Öröm tűzében kél a virradat . . .
S a hit ragyogó napján fölvirágzik
Széled virágod esöndes áhitat!

Kolozsvár.

Incze Béla.

Az öreg ló.

Irta: Kovács Dezső.

Karácsony első napján reggel ujsággal rontott az ágyamhoz Margit.

— Apkó! Tudja mi történt?! Megérkezett a Dezső régi lova. Ott van a kemence mellett és melegedik.

— Ne mond!

— Bizony. A régi ló. A hinta-ló.

— Nő, ha így van, akkor ez erősen nagy dolog.

— Levelet is hozott! ezzel a szóval rohant be Erzsí. — Ő írta Dezsőnek. Nagy és szép betűkkel van írva. A ló írta!

Erzsí a legírastudóbb a „banda“ tagjai közül. Ő második elemista, hát lehet hinni neki az effélékben.

— Nagy betűkkel van írva, ismétli Margit. Lóbetűkkel. — Apkó, ki tanítja írni a lóvat?

— Vannak lóiskolák.

— Minden ló tud írni?

— Az öregebbek többnyire tudnak.

Betotyogott Zsuzsika is.

— Ló! Hozta levelet!

— Nő, ez nevezetes dolog, kis tótóm. — Hol van a levél?

— A levél a lónyakába van. És Dezső sir.

Erzsí, a tudós, feltartja az ujját, mint az iskolában, hogy nem úgy van a dolog. Ő jobban tudja.

— A levél nincs a lónyakában Ott volt; de Dezső már levette és olvasta. És azért sir.

Dezső valóban keservesen sirt, a harmadik szobából is áthallatszott. Akkor is tartott a sirása, amikor átmentem közéjük. Az asztalra volt borulva, úgy zokogott, egész tó volt az orra alatt.

— Nő, kis fiam! Hát mi történt?

— Ló!! Hozta levelet! Magyarázta Zsuzsika.

Dezső mellett volt a felbontott levél s a madzag, amelyikkel a ló nyakába volt kötve. Boritékja is volt neki és felül dátum és minden. Bélyeg is volt rajta. — Igazi levél volt. Hanem tele volt sirva. könnyekkel.

A nevezetes ló a kemence mellett állott; hozzá volt dülve a falhoz; három és fél lábbal nem is tudott volna másként állani.

Jól ismertem az öreget. Ezelőtt három esztendővel karácsony estéjén hozta az angyal Dezsőnek. Istenem; gyönyörű állat volt akkor, ragyogó és fényes. Hegyes fülei, csillogó szemei voltak és igazi csikó bőre volt. Csak éppen rugnia kellett volna, hogy semmi kívánnivalót ne hagyjon. De ez sem volt baj. Dezső rugott helyette és eközben azt mondta: Most a ló rug! Menjetek innen! — Mert ő mindig rugós lovat kért az angyaltól.

Közben megvedlett a ló; s mert Dezső nagyon szerette, eltört neki keze-lába. Hanem sebaj! Elvittük a szijgyártóhoz s lett neki új bőre, szeme, füle, farka, nyerge. — És újból lekopott róla minden. Mert Dezső imádta s minden nap órákig eljátszodtak együtt.

Az ősszel aztán, miután másodszor is megvedlett, eltűnt a látóhatárról. A gazdáját befogták az iskolába. S az ember bizony megfélekedett róla.

Igy történt, hogy szent karácsony első napján a sok fényes és új játék közt: a babák és katonák közt, a főzőedények és kemenczék közt, a szamaras szekér és ágyuk közt csak ott volt az öreg kopott rongyos ló a levelével. Bizony nem gondolt rá senki, nem várta.

„Kelt levelem a kertben, a filegoriában, karácsony éjszakáján.

Kedves kicsi gazdám!

Nekem bizony nagyon rosszul esik, hogy te olyan tökéletesen megfélekedtél rólam. Ott hagytál a filegoriában dermesztő hidegben, hófúvásokban, keserves szélfúvásokban. Azalatt pedig te jó meleg szobában vigan játszadoztál.

Pedig milyen jó napokat töltöttünk mi együtt a nyáron! Ugyebár, az én hátamon lovagoltál egész nap, engem vittél legelőre, itatóra. Beállottunk Erzsikehez és Margithoz fiakkereseknek s vittük a babáikat s ezért kaptunk sok pénzt.

Rugtunk, nyerítettünk, futottunk és trappoltunk.

Bizony te akkor engemet jobban szeretted minden játéknál.

Jól elbeszélgettünk. Te engem megöleltél, megcsókoltál.

És most künt hagytál a hidegben, szélben, hóban, dermesztő fagyban.

Láttam a Jézuskát, amikor karácsony este bement hozzátok a házba. Megnyílt az ajtó. A karácsonyán száz gyertya égett. Én jól láttam, mikor ment be a Jézuska. De odalapultam a filegoria oldalához, nehogy ő engem meglásson és azt higye, hogy az én kis gazdám nem gondol velem.

Voltam én is új. Volt nekem két szemem, két fülem, nyergem, zabolám. Most mindezek, igaz, nincsenek már meg.

Az első lábam is le van törve. Nem tudok könnyen állani. Apkó megigazítaná, ha te megkérdéd.

Ő ért a famunkához.

Tudom én, szeretsz te engem azért, mert nem vagyok már többé olyan szép, mint régen.

A nyáron elvesztetted azt a szép képes levelezőlapot a három hajóval. Az itt van szépen a hátamhoz simulva, a nyeregtakaró alatt. Margit dugta be ide. De ő elfeledkezett róla. Ő mindenről elfeledkezik. Ezt te sokat kerested. Megirom ezt is, hogy tudd.

Itt állok a kemence mellett. Nem tudok szólni, édes kis gazdám. De te jól tudsz olvasni. Olvasd el a levelemet. És ha még akarsz velem játszani, szivesen játszom veled.

Csókollak.

A te kis lovacskád.

A levél ez volt. Az igaz, vidámabb és szebb leveleket olvastunk mi már. De a kis gazdánkból egy szót se tudtam kivenni a nagy zokogástól.

Hanem egyszer csak felugrott, felkapta a levelet és izzé-porrá szaggatta.

— Ezt nem a ló írta! A ló nem tud írni levelet!

— Hát ki írta?

— A Mikulás írta ezt is, mint a multkor. A ló nem tud írni.

De azért bizony sokáig tartott, amíg elcsendesed a sirással. És úgy veszem észre, hogy még mai napig is abban vagyunk, hogy de csak valahogy mégis a lónak kellett azt a levelet írnia.

Ugy tetszik azomban, mintha anyuka tanította volna neki az írást.

Az utazó párnákból meleg fekvőhely készült, az egyik ágyacska meg a fal között, közel a kemenczéhez. Jó dolga van az öreg lovacskának, bizony, s bár tele van még a szoba fris karácsonyi játékkal, azért Dezső minden nap külön veszi elé az öreg lovacskát és mulattatja.

Ő mulattatja a lovat!

Oh én édes kicsi gazdám! Annyi a szegények szenvedése a világon, amennyit nemes szívvvel megérezünk belőle!

Elnézlek, mint becézed e kopott fadarabot, hogy elfeledtesd az átélt szenvedéseket. És tudom, hogy sziveden átfognak remegni egykor a szegények keserőségei és fájdalmai is.

És ha az Isten jó és kegyelmes lesz irántam, kedves kis fiam, megfogod érni a napot, amikor mint összetört lovacskád, én is kikerülök a hóba és az esőbe. És nem fogok többé haza jönni sem vacsorára sem ebédre, sem reggelire. És nem fogsz többé ajtót nyitni nekem.

De én oda künt nem fogok fájni. A szegények elmennek a te ajtóhoz és zörgetnek rajta. Te befogod bocsátni őket és én akkor bemegyek velük hozzád.

Ujjászületés.

— Kép a parochiáról. —

Irta: **Gicei Diószegi Mór:**

A feleségem az ablaknál a varróasztal mellett mélységes nagy munkában volt elmerülve. Az én, huszadik esztendőbe fordult és most végelgyengülés folytán immár nyugalomba vonult télikabátomból az Áron fiunak a karácsonyi szent ünnepekre egy újat akart kiokoskodni. Egészen érthető, hogy nagyon bele volt mélyedve a dologba, mert hát egy ilyen művelthez nem kis tudomány kell ám. Husz esztendő portékából újat csinálni nem mindenki tud, de azért egészen biztos vagyok benn, hogy az én feleségem megcsinálja, mert ő mindenhez ért, — ha muszáj. Ez pedig muszáj, mert az Áron fiu a sornak a közepén van és erre a helyre már feltűnő ritkán jut új holmi.

Elnézem, amint kiterítve fekszik előtte az öreg jószág, hogy milyen mély figyelemmel nézegeti, néha meg-megtapogatja, aztán a visszájára is fordítja. Szeretnék elmosolyodni, de mégis inkább sohajtok egyet, aztán úgy hangtalanul monológizálok.

— Szegény öreg jószág! Hiszen neked egész történeted van. Együtt jöttél ki velem az ekléziába. Igen, immár a huszadik esztendeje. Becsületesen megszolgáltál, ez azért nagy érdemed leginkább, mert hiszen csak egyedül voltál; de én is jó gazdád voltam ám; én sem váltam meg tőled ilyen hosszú ideig, mindig viseltelek. Ha valami módos helyre jutottál volna, már a harmadik esztendőbe zsibvásárra kerülsz, de én nem tudtam tőled megválni kerek husz esztendeig. Ugy-e szép idő? Ha embernek születesz vala és — teszem föl — feljebb viszed a kongruás papságnál, mint a milyen én vagyok, a te gazdád: akkor már kétszer meg jubiláltak volna. Bizony mondom, hogy most is nehezen válok meg tőled, de hát most már muszály. Nó, nó, — hát az Áron fiuért is. A husz esztendő alatt bizony voltam egy néhányszor erős kísértésnek kitéve, hogy megváljak tőled, de erős voltam (azaz talán a zsebem volt gyenge) és nem hagytalak.

Teszem fel, mikor a negyedik-ötödik évben a püspök elé citáltak, szólott hozzám az, aki most ollóval kezében olyan műértő szemekkel vizsgálgat:

— Édes, ezzel a kabáttal nem mehetsz olyan helyre, más kell e helyett. Kisülne a szemem, ha lenéznének ott, ha azt hinnék, hogy te vagy a legutolsó.

— Jó, jó feleség, hiszen én utolsónak elég utolsó vagyok, de azért ez a kabát még sem rongyos. Kikeféljük, aztán kutya baja neki.

Sokáig tünődünk bizony fölötted, édes öreg jószágom, de hát — mondom — erős voltam és szembe mentem az asszonynyal: (nagy szenzáció ez pedig én nálam, ha az asszonynyal szembe állok.)

— Ezen a kabáton egy lyuk sincs. A kabát pedig lyuk nélkül teljesen ép. Nem kell más.

Mondta az asszony:

— Zsiros a gallérja.

— Nó, hát ez csakugyan zsiros. (Különös, hogy az ilyen kongruás papok alig látnak valami zsirt és az is kabátjuk gallérjára, vagy kalapjuk szélire rakódik le). De hát ezen lehet segíteni feleség. Be borítjuk a gallérját bársonnyal, akkor újat mutat.

Ekkor kaptál, öreg jószágom, bársony gallért.

Néhány évek elteltével fényes uri temetésen következett. Ismét szólott hozzám az (aki még mindig műértő szemekkel méreget):

— Édes, abba a fényes gyülekezetbe hogy mégy el ezzel a vásott nagykabáttal? Tudod, hogy ilyenkor mindenki a papot nézi. Elsülyedek a föld alá, ha meghallom valakitől, hogy nagyon árván néztél ki. Vegyünk egy másat. Kifutja a stóla.

— Feleség ez a kabát nem rongyos, lyuk még mai napig sincs rajta egy sem. Kikeféljük, aztán kutya baja.

— Igen, igen, de mégis a gallérja. Annak komisz bársonynak a színe feketéről zöldre változott. Csunya.

— Hát feleség levesszük a gallérjáról a megzöldült bársonyt és a te muffodról — amelyet úgy sem használsz — lefejtjük a fekete prémet és ebből teszünk neki gallért.

Ekkor kaptál, öreg jószágom, prémes gallért.

Megint elrepült egy néhány esztendő. Fialat szerelmes párok esketésére hívának más ekléziába, farsang idejében, amikor tudvalevőleg nincs kánikula.

Ekkor már haragosan szól reám az asszony (ki most már az ollót is fellemelte, hogy beléd szabjon):

— Édes, nem engedem el ezzel a kabáttal. Ott még a követ is ott lesz; engem megüt a guta ha maga úgy néz ki, mint egy ármer rájzender. Vesszünk hitelbe egy új nagy kabátot Tiszavárinál. Csakán kifutja a stóla.

— Feleség, ezen a kabáton még mindig nincs egy lyuk sem. Csupa jó. Kikeféljük kutya baja neki.

— Borzasztó ember, hiszen gomb sincs rajta, a Zoltán fiu a nyáron mind lelopta róla a gombot és elgombozta a Szentesi fiukkal. Mit akar maga?

— Hát vesszünk Salamon urtól fényes új gombokat, két sorra valót, felvarrod reá, aztán rendben lessz.

Ekkor kaptál, öreg, két sor új fényes gombokat. És így maradtál mai napig. Kerek husz esztendeig.

... Ebből a csendes monologizálásból egy éles nyisszantás zavart fel. A feleség a kabát fölött be végezte a szemlét és a kivitelre megtette az első lépést — belevágott az ollóval az öreg kabát testébe.

Három nap múlva elibén állott az Áron fiu az új kabáttal, az anyja mutatta be:

— Jól áll?

Csupa ujnak látszott. Én pedig elgondolom inagamban:

— Öreg kabátom, te ujjá születél a huszéves jubileumodra. Ha én ujjá szülehetnék!!

. . . No, ezt még az én asszonyom sem tudja megcsinálni.

Ünneplések.

— Irta: S. Váradi Albert. —

Karácsony estéje van. A hold szelid fénye szépen terül szét a hóborította vidéken. Az égboltozaton a csillagok roppant serege tündöklök. A lég tiszta, csipős hideg uralkodik.

A város utcái élénkek, foly a karácsonyi vásár. Oly szép látvány, oly megható kép tárul szemeink elé. Komor, elégtelen arcot nem lehet látni. A bársony kalapok s a durva szörkendők alól egyforma nyájassággal mosolyognak az édes anyák szerető arcai s a gazdagot csak az különbözteti meg a szegénytől, hogy míg az előbbi által vásárolt több koronára értékű csecsebecsét paszomántos szolgálviszárője után, addig az utóbbi ő maga viszi pár filléres ajándékait gyermekeinek. De nem! mégis csalódunk, ha azt hisszük, mert a szegény anya abban is különbözik a gazdagtól, hogy ő azt a pár filléret megkoplalá, de aztán annál bensőbb, édesebb vala gyönyörködése sanyargó gyermekeinek ily áldozattal szerzett örömeiben.

S még a koldusoknak is, habár a fájdalom könnye ott rezeg szempilláik alatt némi vigasztaló öröm tölti el sziveiket e szent ünnep előestéjén. A jószívű árusok és a kegyes járó-kelők nekik is örömet szereznek, egyik egy-egy aranyozott almát vagy diót, másik meg egy pár fillért nyujtván oda . . .

. . . Mindenütt öröm, meglegedés. Ma a téli hidegben is valami kellemes melegség áradoz át a világon. Boldogítóbb az öröm, enyhébb a szenvedés, biztatóbb a remény, könnyebb az aggodalom, édesebb a vigasz és kevésbé nyomasztó még a bűntudat is.

Édes öröm tölt be minden szívet minden lelkét! . . .

Most pedig jertek kedves olvasóim! nézzük meg, hol miként ünneplik meg a szeretetnek e szent ünnepét. Jertek tekintsünk be a fényes palotákba és az egyszerű kunyhókba.

Nézzük meg először a karácsonyt falun. Tekintsünk be előbb a kis kunyhókba, azután a gazdagok palotáiba, hogy az egyszerű után lássuk a fényesebbet, a pompásabbat, mert talán így jobban fog gyönyörködni lelkünk.

Itt vagyunk hát egy faluban. Nádfedeles kis házikók és hallgatag utcák között. Amott egy ház-

nak jégvirágos kis ablakán halvány mécsvilág szüremlik át az utcára. Menjünk arra felé. A mint közeledünk halk énekszó érinti füleinket: „Szívünk vigszággal ma bétölt . . .“ Jertek lopózkodjunk a kis ablak alá s tekintsünk be azon.

Ott látjuk az asztal körül a boldog kis családot, mindnyájuknak édes öröm sugárzik le arczáról. Majd elhal az ének. S felnyilik a családfő kezébeu egy régi, sárgult könyv és száll az ajkáról a buzgó imádság. Ennek végeztével egymáshoz járulnak, megcsókolják egymást, aztán leülnek az egyszerű vacsora elköltéséhez . . .

Óh, mily szép ez a kép, mily gyönyörű ez a látvány. Az egyszerű kis hajlékban mennyi fenség, mennyi pompa! A szeretetnek mily magasztos ünnepe!

De menjünk most a városba. A gazdagok palotáiban még többet fogunk találni. Térjünk be mindjárt itt e legelső épületbe.

A lépcsők, folyósók és termek fényesen ki vannak világítva. Egy közeli szobából, hol vidám társalgás folyik, hangos kacaj hallik ki . . . Figyeljünk, hallgatózzunk . . . És csakhamar megfogjuk látni, hogy jó helyen járunk, mert itt a szeretet, a karácsony ünnepének a legcsekélyebb nyoma sem látszik. Erről meggyőződhetünk az alábbi jelenetből. A mulató társaság színházba készül, de értesülnek, hogy ma nem lesz előadás, mert ünnep van.

— Micsoda ünnep? — szól csodálkozva a házinő.

— Karácsony estéje.

— Ah, igaz, de erre nem is gondoltam . . . Egyenesen kellene törülni az ilyen ünnepeket, csak a henyeséget mozdítják elő. Én cselédeimet le is szoktattam róla . . .

Hideg borzongás fut át hátamon. Felzavarta egész valómat, benső nyugalmamat ez a beszéd. Legyen ebből ennyi elég. Jertek kegyes olvasóim, meneküljünk innen e bűn tanyáról

Csalódnunk kellett. A fényes termekben meleg szeretet, áhitat helyett, sivár hideg kebleket, rideg sziveket találtunk. Mennyivel boldogítóbb érzelmek töltötték el ott az egyszerű, szegényes családi körben, mint itt a selyem és bársony ruhák között. Óh, hagyjuk a várost, — nem mondom ugyan, hogy itt is ne találunk meg a méltó karácsonyi ünneplést, de az előbbi kép oly kínos érzelmeket szült bennem, hogy undorral kell tőle elfordulnom. Jöjjetek hát engeszteljük ki, csendesítsük le háborgó érzületünket a kis falunak nyájas viskói közt, melyekben még él a hit és a szeretet tiszta lángja, a hol megemlékeznek a szent ünnepről és a hol karácsony estéknént felhangzik a magasztos zsolozsma: „Dicsőség a magasságos mennyekben Istennek!

Becsületes munka.

Munkálkodjatok a míg nappal vagyon. Ez az evangéliumi ige szól minden becsületes embernek. Munkálkodjatok . . . Ne szégyeneljétek az élet-terhét hordozni bármely életviszonyban, mert mindenik hivatás, munkakör lehet áldásos és csak attól függ, hogy csakugyan az legyen, hogy milyen lélekkel hajtjuk végre feladatainkat. Légy azért lelkes, tanár,

tanító, hivatalnok, avagy légy dúsgazdag, de lehetsz szegény csak dolgozzál becsületesen, töltsd be hivatásodat úgy, hogy az ellen senkinek ne lehessen kifogása. Akkor . . . Akkor? . . . Jusson eszedbe: „Aki hű volt halálig az elveszi az örökélet jutalmát!”

Képünk Skutezky Döme remek festménye a képzőművészet nemzetközi tárlatáról.

Misszió gyülekezet.

Egyik legkiválóbb dán festőművész, Ancher Anna „Misszió-gyülekezet“ cz. képét mutatjuk be olvasóinknak. E kép eredetije a német nemzetközi tárlaton s az idei őszi magyar festőművész kiállításon méltó feltűnést keltett áhítatot keltő hatásával.

VÁRNAK-E MÉG??

Várnak-e még karácsony este
Uram Jézus várnak-e reád?
Mint vártak, akik virrasztának
Bizó hittel sötét éjen át?
Amikor népek milliói
Éltek lánczon, lelki sötétben
S mely őket bölcsődhez vezette
Feljött a csillag, fenn az égen,

Vagy nincs szükség Megváltóra??
Szabadságban élnek a népek,
Rabláncz többé soha sem készül
S tévelygésben nincs többé lélek??
Hitért, jogért és szabadságért
Nem foly patakja vérnek,
S nem lesznek többé a világon
Zsarnokok, meg rabszolga népek?

Nincsenek ma háborgó lelkek,
Kik áhítják az igazságot?
A szeretet öleli által
Ezt az egész szép nagy világot?

A becsület ékes palástját
Piszkos kezek nem dobják sárral?
Hű lelkek nem vérzenek sebből
És nem borítvák sötét gyászszal??

Testvér nem adja el a testvért
S hitvány nemzedékek az apát?
Mikor megcsókol nem árul el
Mai napság már a jó barát??
És nem lesz már több Ephialtes,
Ki a hazáját is eladja.
Hogy kincset rakjon garmadába,
Vagy juthasson fel a magasba??

Óh, Te világnak Megváltója
Nem tudom várnak-e most Reád?!
Vagy a népek millióinak
Megváltó nem is kell már tovább?
Óh, én Uram, Megszabadítóm,
Vannak, kik várnak, én is várlak,
Jöjj s hozz igazi szabadságot
Ennek az egész nagy világnak!

G. Diószeghy Mór,